

<p>Tolmetus ja talltus</p> <p>TALLINNAS,</p> <p>Pagarl uul. nr. 1</p> <p>☐</p> <p>Tolmetaja kõnetunnid</p> <p>kella 12—1.</p>	<h1>SÕDUR</h1> <p>SÕJAASJANDUSE AJAKIRI.</p> <p>ILMUB ÜKS KORD NÄDALAS</p> <p>ülemjuhataja staabi väljaandel.</p>	<p>Tellimise hind kättesaatmisega: iga 10 numbril eest 5 marka.</p> <p>☐</p> <p>Kuulutuste ja teadaannete hind: iga korpusrea eest 50 penni.</p>
<p>Tellimisi ja kuulutusi võtavad vastu kõik wabariigi postiasutused ja era-raamatukauplused.</p>		
<p>Nr II.</p>	<p>Laupäewal, 31. mail 1919.</p>	<p>I. aastakäik.</p>

## Esimene Eesti sõjaminister.

24. weebr. — 26. nov. 1918.

Andres Larfa sündis 6. märtsil (21. webruaril) 1879 Pillistweres, Wiljandimaal. Oma esimese hariduse sai ta Eesti Aleksandri linnakoolis Põltsamaal. 1899. aastal astus ta II. järgu wabatahtlikuna wäe-teenistusse. Peale Wilna junkrükooli lõpetamist esimese järgu diplomiga ülendati ta 22. oktoobril 1902 alamleitnandiks. 1905. aastal võttis ta Jaapani sõjast osa. 1909. aastal astus ta Nikolai Sõjawäe Akadeemiasse, mille kursuse ta 1912. aastal esimese järgu diplomiga lõpetas.

Peale Nikolai Sõjawäe Akadeemia täienduskursuse lõpetamist 1913. aastal arwati ta kindralstaabi juure ja kommandeeriti Wilna sõjawäe ringkonna staabi juure kindralstaabi ohwitseri ameti peale ettevalmistamiseks.

Wene-Saksa sõjast võttis Larfa staabiohwitserina 5. Siberi korpusse staabi juures ja pärast diwiisi staabi ülemana osa. Omandatud teenuste ja ülesnäidatud wahwuse eest on ta mitu ordenit mõõkade ja lindiga saanud.

Kui enamlaste wõimule peafemisel 1917. a. wiimasel weerandil Wene sõjawägi lagunema hakkas ja üleüldine korralagedus Wenemaal maad võttis, tuli kindral Larfa kodumaale, kus end Maandukogu 28. novembril 1917 ainuüheselt kõrgemaks wõimuseks oli kuulutanud, ja hakkas energiliselt Eesti sõjawäe organiseerimisest osa võtma.

24. webruaril 1918 kuulutas Maandukogu Eesti iseseiswaks wabariigiks ja usaldas kõrgema wõimu 19.

webruaril asutatud Eestimaa Peastmiste Komitee kätte. Peastekomitee päewatäisuga nr. 5 Ajutise Walitsuse loomisest nimetati kindral Larfa 24. webruaril 1918. Eesti wabariigi sõjaministriks. Kuid juba järgmisel päewal maršisid Saksa wäed Tallinna sisse ja panid Eestis oma soomustatud rufika maksma.

Kogu Saksa okkupatsiooni ajal oli kindral Larfa ühes teiste Ajutise Walitsuse liigetega wäsimata pörandu all tegev. Ta töötas Eesti enesekaitse kawa wälja, ühtlasi tegelikult kaitse-liitu organiseerides.

Kui peale Saksa okkupatsiooniwõimu lagunemist 11. novembril 1918 Ajutine Walitsus pörandu alt wälja tuli, asus ka kindral Larfa uuesti wabariigi sõjaministeeriumi etteotsa. See oli kõige raskem aeg Eestile. Tuli walitsemise apparaati korraldada ja ühtlasi mitte millestki enesekaitset lüüa enamlaste lawiini wastu, mis äraminewate Saksa wägede kannul üle piiri Wenemaal sisse walgus. Et ühel inimesel täiesti üle jõu käis ühel ajal sõjaministeeriumi juhataja kui ka sõjawäe organiseerida ja sõjalist tegevust juhtida, siis astus kindral Larfa 26. novembril 1918 sõjaministri ametist tagasi ja määrati peastaabi üle-



Parikas'te foto.

Kindralstaabi kindral-major Larfa.

maks, tellena ta faktiliselt sõjaministeeriumi asjus edasi ajas. Hiljemini nimetati kindral Larfa sõjaministri abiks, mis suguses ametis ta ka praegu on.

## Sisuford.

### Ametlik osa:

1. Väljavõtted Sõjavägede Ülemjuhataja päevakäskudest.
2. Suhatuskiri väljakohututele.
3. Suhatuskiri polgukohututele.

### Üleüldine osa:

1. Esimene Eesti sõjaminister kindralmajor Larka (vilbiga lehe eesotlas).
2. Väikeriikide sõjavägi. (J. Soots.)
3. Sisuford meie väärtindadel.
4. Njafirjanduse ülevaade
5. Segateated.



### Väljavõtted Sõjavägede Ülemjuhataja päevakäskudest.

#### Nr. 169.

Tallinnas, 22. mail 1919.

On juhtumisi ette tulnud, et meie vahisalkade poolt waenlaste poolt wabalt ületulnute käest kõik nendel olevad isiklikud väärt- ja teised asjad ära võetakse. Niisugune teguviis on lubamata ja seadusevastane ja sõjaliselt meile kahjulik.

Teatan kõigile täitmiseks, et nende käest, kes waenlaste poolt wabalt on meie poole üle tulnud, ei tohi midagi ära võtta. Süüdlased selles asjas saavad karri vastutuse alla võetud.

#### Nr. 170.

Tallinnas, 22. mail 1919.

Sõjavangid, kes tööle on saadetud, saavad kõik toiduained rahwawäelaste normi järele, kus juures wahewangide ja rahwawäelaste toidunormi wahel wangide laagrite ülematel Riigi üleüldiste sissetulekute arwele keskrenteisele sisse maksta tuleb, kviitungi S. M. Warustuse Walitsuse Toitlusjaoskonda saates. Kõik teised wangid saavad juurelisatud tabeli järele.

Toiduinete nimetus	Sõjavangide päewane toidunorm.		Tähendus.
	Naela	Sol.	
Leiba . . . . .	1.	—	
Liha . . . . .	—	24.	
Tangu . . . . .	—	14.	
Kaswa olluseid . . . . .	—	10.	
Nisujahu . . . . .	—	4.	
Soola . . . . .	—	8.	
Kartulid eht . . . . .	1.	48.	
Kapsaid eht . . . . .	—	60.	
Erneid eht ube . . . . .	—	20.	
Pipart . . . . .	—	1/14.	
Soorberilehti . . . . .	—	1/14.	
Kohwi . . . . .	—	3.	

#### Nr. 171.

Tallinnas, 22. mail 1919.

Käsen loomawelskeritele järgmiselt kuus palka maksta:

1) Loomawelskeritele, kes Tartu eht mõne teise loomaarsti ikikooli juures asuwa welskerikooli on lõpetanud ja wabatahtliselt sõjaväe teenistusse astunud — 450 marka.

2) Esimeses punktis nimetatud isikutele, kui nad, mobiliseeritud on, ja nende loomawelskeritele, kes sõjaväe loomawelskeri kooli lõpetanud ja wabatahtlikult sõjaväe teenistusse astunud, — 400 marka.

3) Sõjaväe loomawelskeri kooli lõpetanutele, kui nad mobiliseeritud on, koosseisus ära tähendatud palganormide järele.

#### Nr. 174.

Tallinnas, 22. mail 1919.

Konserweeritud liha käsen tarwitada 1 noela loomaliha asemel 72 solomikku.

#### Nr. 175.

Tallinnas, 23. mail 1919.

Minu päewakäsu nr. 123. § 2 täiendamiseks käsen kahju, mis sõbdale antud hobustega 7 päewa jooksul sifemiste haiguste pärast juhtub, riigi kahjuts võtta.

#### Nr. 176.

Tallinnas, 24. mail 1919.

Päewakäsu nr. 123 § 1 lubasin sõjaväelastel oma hobuseid pidada, kui nad koosseisu järele ettenähtud on, ja neid ülesloetud tingimistel troonu toidule määrata.

Senini ei ole mainitud tingimised hobuste toidu peale määramisel, peale mõne üksiku juhtumise mitte täidetud ja paljudes wäejaagudes saavad hobused hoopis eratööde jaoks tarwitatud.

Käsen diwiisi ja wäeosa ülemaid wäärnähtusi kohe kõrvaldada, minu käsu mittetäitjaid wastusele võtta ja hobuste toidu hind nendelt sisse nõuda.

#### Nr. 177.

Tallinnas, 24. mail 1919.

Njutise Walitsuse määruse, 21. detsembrist 1918. a., järele kaotawad wäejooksitud igasuguse palga õiguse, niikasti möödaläinud kui ka tulewase aja eest. Selle määruse all tuleb mõista ka igasugused abirahad wäejooksikutele ohwitseridele, arstidele, ametnikkudele ja rahwawäelastele; niisama ei saa nemad ka mingisugust päewaraha wäeliinil wiibimise, wõi komandeerimise puhul.

#### Nr. 178.

Tallinnas, 24. mail 1919.

Minu päewakäsu nr. 156 § 4, 6-st maist f. a., täienduseks luban Sõjaväe staapidesse ja asutustesse ka eraisitud meesterahwaid teenistusse võtta, kes arstlike komisjoni poolt sõjaväe teenistusse täiesti kõlbmatas on tunnustatud. Palka tuleb nendele maksta

wabal kottuleppel, mitte üle 400 mt. kuus ja sõjaväelaste normi järel toiduaineid, — (väljaarvatud tubat), — ilma selle hinna valgast mahaarvamata.

### Nr. 179.

Tallinnas, 24. mail 1919.

Viimastel ajal on väeosade ülemate poolt kaebusi tulnud, et tagavara bataljonidest väeosadesse saadetakse täiendusroodude sõdurite nimekirjad väga puudulikka teateid nende üle sisaldavad. Väeosades sõjaväljal ei tuba mõimalus igakord ajawiitmata nimekirju puuduvate teadete järelpärimise teel sõduritelt täiendada, sest sagedaste nõuab sõjategevus nende otsusest mõitlusesse astumist pealetungivalt maenlasega ja mõitluse raugemise järele selgub, et paljud mõitluse ajal on väeosadest lahkunud: hoamatutena, langenutena j. n. e. On arusaadav, et niisugusel juhtumisel mõimata on nõuetavaid täielikku teatelehti haawatate, langenute, jäljeta kadunute, wangi langenute ja wäejooftikut üle kogu seoda ja õigel ajal ära saata.

Tulewikus, selle wäärnähmise kõrvaldamiseks, käsen tagavara bataljonide ülemaid selle järele walmata, et väeosade täienduseks saadetakse sõdurite nimekirjades tingimata saats ära märgitud iga sõduri auaste, ees-, isa- ja perekonna nimi; tuft pärit; millal sündinud; kus enne wäeteenistusse astumist elanud; missuguse komisjoni poolt wäeteenistusse wastu wõetud ja millal.

Nimekirjad ja täiendusroodu iga sõduri wastu wõtte leht, mis rahwawäe komisjonist wälja antud, tulewod ühes täiendusroodu ülemaga ära saata.

### Nr. 180.

Tallinnas, 24. mail 1919.

Et suhturt kõigile ei jätku, käsen ainult wäestiniil olematele wäeosadele kuue solotniku asemel kolm solotnikku inimese peale päetwas wälja anda, kuna puudujääwa osa asemel rahhas tajuda tuleb.

### Nr. 181.

Tallinnas, 24. mail 1919.

Ohwitseridele, sõjawäe ametnikkudele ja sõduritele, kes haigemajade juures asuwate arstide komisjoni otsuse põhjal pärast paranemist haigemajadest wäljalaskmise juures koju lähikeseajalisele puhkusele on lubatud, tuleb koju ja sealt tagasi sõjawäe sõiduluba wälja anda. Sõidulubade wäljaandmine jääb haigemaja kohuseks.

### Nr. 182.

Tallinnas, 24. mail 1919.

Kõik ohwitserid, sõjawäe arstid ja ametnikud, kes nüüd termise paranemisel haigemajades wiibiwad, kuni nende teenistuselehed wäeosades, kus nad enne ewatueerimist teenisid, kofku ei ole seatud ja ohwitseride teenistuselehtede läbiwaatamise komisjoni ära saadetud, on kohustatud ajawiitmata oma teenistuselehti kofku seadma.

Teenistuselehtede kofkuseadmise juures juhiti tähelepanemist minu päewakäsu nr. 118, 31-st märtsist s. a., peale ja nõuan, et kõik teated endise teenistuse üle saatsid täielikult ja orusaadawalt ilma ümberparandusteta sisse kirjutud, kuna kõik leiduwad tõendamawad dokumendid ja teenistuselehed endise wäeteenistuse üle listatagu tingimata juure.

Ühtlasi kohustan haigemajade ülemarstisid haigete ohwitseride, arstide ja ametnikkude teenistuselehti kinnitama oma allkirja ja haigemaja pitsatiga ja kofhe ära saatma Terwishoiu Walitsuse ülema kaudu minu staabi Korralduswalitsuse Inspektori osakonna ülemale.

Märkus: Teenistuselehtede blankisi on Sõjawäe trükikojas saada.

### Nr. 188.

Tallinnas, 24. mail 1919.

Käsen kõikide wäeosade ja asutuste ülemaid selle eest hoolt kanda, et ohwitseride ja ametnikkude asetäitjate teenistuselehed saatsid ajawiitmata täielikult ja arusaadawalt kofkuseatud minu päewakäsuuga 31-märtsist s. a. nr. 118 ohwitseride ja ametnikkude teenistuselehtede kofhta kindlaks määratud korra järele ja ühes leiduwate tõendamawate dokumentidega endise wäeteenistuse üle minu Staabi Korralduswalitsuse Inspektori osakonna ülemale ära saadetud.

Tulewikus kohustan wäeosade ja asutuste ülemaid ohwitseride ja ametnikkude asetäitjate teenistuselehti ajawiitmata peale nende ülendamisest nimetud auastesse kofku seadma ja ära saatma.

Sõjawägede Ülemjuhataja,

Kindralstaabi-Kindral-Major **Laidoner.**

## Juhatuskiri Sõjawälja kohtutele.

1. Sõja wäljakohtud asutatakse seaduses ettenähtud wäeüksuste juure, kellele see Wägede Ülemjuhataja päewakäsuuga kohuseks tehtud.

2. Päewakäsi kohtu alla andmise üle antakse selle wäe ülemuse poolt, kellel õigus on süüalust wäljakohtu alla anda.

3. Wäe ülemus, kes süüaluse wäljakohtu alla annanab, otsustab tehtud juurdluse põhjal, kas süü tarwitult selgeteks on tehtud.

4. Tehtud kuriteo üle tuleb juurdlus toime panna ja rutulises korras lõpule wiia. Juurdlust toimetab eraisikute süüdistusasjus — miilits, sõjawäelaste süüdistusasjus aga wäeosade ülema poolt selleks nimetatud ohwitser. Sõjawäe ülemus wõib oma arandagemise järele alati juurdluse tegemist ühe ja sellefama ohwitseri peale panna.

Tähenendus: Kui kuriteod ja süüteod on korda saadetud eraisikute poolt kohtul, mis kuuluwad isääralise sõjawäeülema wõimupiirkonda, siis pannakse juurdlus toime sõjawäe ülemuse poolt. Kuna terwel Gestimaal sõjaseadus maksen on, siis on sõjawäe ülemusel õigus eraisikute poolt toimepandud üleastliste tegude puhul, mis sõjawäe kohtutele alluwad, igakord juurdlust ette wõtta lasta.

5. Wäljakohtu juure wõib asjaajaja määrata. Niisugusel korral on asjaajaja hoolteks wäljakohtu protokollide kirjutamine ja kirjawaetus. Asja arutamistest ja otsustamisest asjaajaja osa ei wõta. Kui asjaajajat määratud ei ole, kirjutab protokollid kohtu liige. (Wisa.)

6. Wäljakohtus istub kinniste uste taga ja arutab asja tehtud juurdluse põhjal. Tunnisajaid kohtusse ei kutsuta

7. Kohus tuletab kohtualusele iga kord meele tema õigust enesele kaitstjat wõtta. Kohtualune wõib kaitstjat era wiisil wõtta ehk kofut paluda temale kaitstjat määrata, kus juures kohus on sunnitud kaitstjat kohtualusele määrama.

8. Kohtu eesistuja määrab kohtualusele tema valitse peale kaitsja neist väeosa ohvitseridest, kes selleks väeosa ülema poolt määratud. Kaitsjaks määratud ohvitser mingisugust taju eraldi ei saa.

9. Kaitsja puredumine ei või mingil tingimisel olla asja arutamise ebasüüdfamife põhjusiks.

10. Iga süüteo kohta seatakse kohtu ißeäraline akt. Võpetatud aktid hoitakse alal selle väeosa staabi arhiivis, kelle juures väljakohus asub.

Kohtu Valitsuse Ülem  
M i t s h m a n N i r k .

Akt nr.

Risa p. 5 juurde.

### Wäljakohtu istumise protokoll.

1919. a. " " I jalaväe polgu ülema päewakärguga " " nr. " Karwas kohtukohustatud sõjawäljakohus omas koosseisus:

Eesistuja  
Liikmed

asjaajaja ..... ja kaitsja ..... osawõtmisel waatas ülemalpool tähendud päewakärguga väljakohu alla antud

süüaluse nimi, isanimi ja perekonanimi  
sündinud  
wallas  
maatonnas  
uistu  
alaline elukoht  
wallas  
elukoht  
enne kohtu poolt karistud  
sõjawäes teeninud

süüasja läbi, keda Njutise Valitsuse määruse 25. märtsi 1919. a. § ..... p. .... ja ..... põhjal süüdistatakse, nagu juurdluselt näha, selles, et (asjalit süüdistuse kirjeldus)

Selle süüdistuse peale awaldas kohtualune (ehk kaitsja) järgmise seletuspalwe (kirjeldus)

Wäljakohus, käesolewat asja läbiarutades ja kohtualuse ja kaitsja seletuspalwet aratuulates, leidis kohtualuse (nimi, wanadus, usf jne.)

süüdi olewat selles (süü kirjeldus) (ehk süüta olewat) ja Riigi Teatajas nr 19, 1919. a. wäljakuulunud Njutise Valitsuse määruse 25. märtsist 1919. a. § ..... p. .... ja ..... põhjal

otsustas:

Kohtu eesistuja:  
Asjaajaja:

## Juhatuskiri polgukohtutele.

### I. Polgukohtute kirjeldus.

1. Ruumid polgukohtu jaoks muretseb polgu ülem. Ruumid seisawad koos: kohtupidamise saalist. ühest nõupidamise ning ühest tunnistajate toast. Nõupidamine võib sündida ka kohtupidamise saalis, selle juures peawad aga asjaosalised, publikum ja kohtu asjaajaja saalist lahuma.

2. Kohtupidamise saalis peab olema tarwilik mööbel.

3. Kohtupidamistele lahtiste uste juures lastakse kõrwalisi isikuid ruumi mahutamuse järele.

4. Altidest, mis polgukohtus arutamisele nimetatud, seab polgu kohtu-asjaajaja nimekirja kohtu, mis üks päew enne kohtulikku arutamist kohtu uste peale waatamiseks wälja pannakse. Selles nimekirjas tähendatakse üles, misugused asjad lahtiste ja misugused finnistie uste juures arutamisele tulewad. Nimekirja äratiri saadetakse diwiiisi staapi, kui wiimane polgu peatuskohas asub.

5. Kohtu eesistuja korralduste täitmiseks ja korrapidamiseks nimetatakse kohtusje istumiste päewil üks alam-ohwitser ja üks ehk kaks kapraali. Uhe peale wiimastest pannakse eesistuja poolt kohustus selle järele walwata, et tunnistajad eneste wahel ja kõrwaliste isikutega läbirääkimisi ei peaks.

6. Sõdurid, kes kohtusje kutsutud tunnistajatena, asjatundjatena j.n.e., peawad olema harilikus vormis.

7. Kohtupidamisel istub eesistuja esimesel kohal, paremal pool wanem kohtuliige, pahemal — noorem.

8. Kui kohus saali tuleb, peawad kõik saalis olejad püsti tõusma; samuti peab kohus püsti tõusma, kui kohtupidamise ajal saali tuleb oma polgu ülem ehk mõni kõrgem sõjawäe ülemus. Kohtupidamine võib edasi kesta ainult pääle ülemate terwituste

9. Polgu kohtus, eraldi kohtu kantseleis, peawad olema tarwilikud seaduseraamatud, määrused ja päewakärgud.

10. Kõik aktid, pääle lõpulikku otsustamist (§ 696), antakse polgu kantseleisse; polgu kantseleisse, peale aastase aruande tegemise, antakse ka aktide nimekirjad, mis aasta jookkul kohtulikult arutamisel olnud. Peale selle peetakse polgu kohtus akt pealkirja all: „juhtnõõriks“, kuhu õmmeldakse kõik ülemuse korraldused, mis polgu, kohtu tegemuse puutuwad, päewakärgud kohtu eesistuja, liikmete ja asjaajaja nimetamise üle, wandeledhed eesistuja ja liikmete kohta, kes uuesti oma ametisse walitakse, ja aastased aruanded aktide arutamise üle kohtus.

Polgukohtu otsused ja kohtupidamise päewaraamatud tulewad arhiivis alal hoida 10 aastat.

11. 1) Kõik amellised isikud, kes kohtupidamisest osa wõtawad, peawad tingimata vormis olema.

2) Polgukohtus tarwitab selle väeosa pitsatit, selle juure kohus asutatud.

3) Polgukohtu wäljaläinud ja sissetulnud kirjade raamatud peetakse polgu kantseleis. Polgukohtusje sissetulnud aktide nimekiri peetakse asjaajaja poolt juure pandud vormi järele. Peale selle peab polgu asjaajaja aljabeetiliselt nimekirja polgukohtus läbi arutatud aktide üle.

4) Määrused asjaajamise ja sifemise korra kohta polgukohtus seatakse kohtu polgukohtu asjaajaja ja finnitakse polgu ülema poolt.

### II. Polgukohtu ja eesistuja üleüldised kohused.

12. Eesistuja korraldab akti ettevalmistamist kohtulikule arutamisele andmiseks, walwab aktide arutamise korra järele polgukohtus ja juhatab kohtupidamist.

13. Eesistuja peab selle järele walwama: 1) et need ülemuse määrused, mis kohtu tegemust puudutawad, saaksid awaldatud terve kohtu koosseisule, kui ka, et need määrused tingimata täitmist leiaksid; 2) et aktide nimekirjad ja kohtu aruanded (aastane ja 1/3 aastane) õigel ajal vormitohafelt kohtu seataks ja määratud tähtajal ette kantaks;

3) et kohtu koosseis ohwitseridest oleks, kes seaduse järele kohtunikkudeks olla õigustatud, teatades iga ford määrustest kõrwale kaldumiseft polgu ülemales;

4) et kohtunikud, kes esimest forda ametisse nime-tatud, wammutatud saaksid;

5) et üleüldse kõit attid, mis kohtusse tulewad, rutulises ja õiges korras arutusele tuleksid ja

6) et kõit kirjallikud kohtu läbitäimised seadusliku korra järele sünniksib (135, 137—139 ja 146), kus juures paberid kohtu asjus, mis polgu ülema allkirja peamad kandma, wiimasele asjaajaja läbi ette pandaks, aga kõit teised paberid, mis kohtu poolt saadetakse, olsefoheselt tema enese poolt alla kirjutataks.

(Järgneb.)

## Üleüldine osa.

### Wäikeriikide sõjawägi.

J. Soots.

6.

(Järg.)

#### B. Alamohwitserid.

Korra sõjawäes on järgmised alamohwitseri auastmed olemas:

1. Lippjunktur.
2. Kommander-seerjant.
3. Furjer.
4. Seerjant.
5. Kapraal.

Kõit alamohwitserid jagunewad kahte liiki: elukutselised instruktorig ja wäeteenistuse sundusealused alamohwitserid. Kõlm kõrgemat auastet on ainult elukutseliste instruktorige tarwis, kaks wiimast on ka teistele kättesaadawad.

Et alamohwitseriks saada, peab enne alamohwitserikool lõpetama, mis jalawäe tarwis igas brigadi ringkonnas on, muudele wägede le aga üle riigi. Jalawäe alamohwitserikoolis kestab õppus 3 aastat, suurtüki- ja infeneriwäe koolides 4 aastat.

Kooli wõetakse wastu wabatahtlikka, eksamijärele, kas enne loosiwõtmist 18—23 aasta wanaduseni, eht jälle peale selle, kui nekrutikool juba on lõpetatud.

Kes kooli on lõpetanud, loetakse wäeteenistuse sundusealuseks eht tagawara alamohwitseriks, s. o. kapraaliks. Igüks neist on kohustatud 3 sume harjutustel käima. Siis wõib aukõrgendust ja ühtlasi instruktorigiks saada. Kes seda soowib, on kohustatud uuel auastmel wähemalt kolmeks aastaks teenistusse jääma.

Alamohwitseride aukõrgendamine, teenistusesse jätmine ja wabastamine käib polgu kommanderi wõimukonda.

Instruktoril-alamohwitseril, kui ta oma ametist 6 aastase teenistuse järele jahkub, on eesõigus mõnele ametite peale walitsuse ajutustes.

Ka wõiwad niisugused alamohwitserid pensioni saada kassast, mis tekitab  $\frac{2}{3}$  wõrra kroonu poolt antud rahast,  $\frac{1}{3}$  wõrra aga osanikkude maksust. Pensioni suurus on teenistuse aja järele mitmesugune.

Kui meie Korra alamohwitseri Krootfi alamohwitseriga wõrdleme, siis näeme, et Krootfis on kahesuguse sõjawäeliku haridusega alamohwitserid, Korras aga kõit

ühelõrguse eriharidusega, ja wahels kõrgemate ja alamate aukraadide wahel on ainult pikem teenistus ja ja järjekult suurem wilumus.

#### C. Ohwitserid.

Ka ohwitserisid on Korra sõjawäes kahte liiki: elukutselised instruktorig ja wäeteenistuse sundusealused eht tagawara ohwitserid. Esimesed, kui nad kõite aastat ei teeni, waid ainult suwel harjutustel käiwad, nimetatakse rahwa ohwitserideks.

Et ohwitseriks saada, peab sõjawäe eht ohwitserikool lõpetama. Kooli wõetakse noori mehi, kes kestikooli hariduse on saanud. Koolil on kaks osakonda: alam ja ülem. Esimeses kestab õppus üks aasta, teises kaks aastat; esimese otstarbeks on tagawara ohwitseriksi wälja harida, kui ta ülemasse osakonda astujaid ette walmistada; teise otstarbeks on elukutselisi instruktorigi walmistada. Esimesesse wõetakse neid kestikooliharidusega mehi, kes nekrutikooli ja ühe kordamise kursuse on läbi teinud ja ohwitseriks tahawad saada. Kui kool läbi tehtud, weale selle weel 4 kuud sõjawäes praktilal käidud, tõstetakse wäeteenistuse sundusealuseks eht tagawara ohwitseriks ja lastakse koju. Tagawara ohwitserid peamad niisama palju kordasid harjutustel käima, kui nende ealised soldatidki. Peale 6-aastase teenistuse wiiake nad kaitsewäkke üle ja wõiwad nad ka leitnandiks ülendatud saada.

Kui ohwitseriks-instruktoriks tahetakse saada, peab ohwitserikooli ülema osakonna lõpetama, kus õppus 2 aastat kestab. Sinna wõetakse neid kestikoolis on omad jalawäe, ratsawäe, infeneri-, wälja ja kindluse suurtükilwäe osad. Kes kooli lõpetab, tõstetakse alamleitnandiks-instruktoriks sellesse wäeosasse, mille erialal ta õppis. Ohwitseride-instruktorite ülendamise leitnandiks on teenistuse aja järele, kapteniks ja kõrgemale aga ainult kiidetud tegewuse eest ülema teepanekul.

Kui meie Krootfi ja Korra ohwitseride ettevalmistamist wõrdleme, siis näeme sedasama, mis alamohwitseride ettevalmistamise juures tähele panime, nimelt, et Krootfis saab wäheha haridusega ohwitseriks, kuid kõrgemale tõusmiseks peab jälle koolisid ja kursusi lõpetama. Korras aga antakse korraga täielikum eriharidus ja tõstetakse siis kõrgemale ilma eksamita.

#### D. Hobused.

See wäikene arm hobuseid, mis sõjawäes rahuajal on, ostetakse sellekohase komisjoni kaudu, kes intendandi alla käib. Ratsawäe tarwis on komplekteerimise ringkonnad. Ringkonnas on ära määratud, misugused mõisad ja talud eht majaanitid peamad ratsawäe tarwis hobuse pidama. Hobune jääb ta pidaja tarwitada, ainult suwel wõetakse ta nekrutite õppuse ja polgu harjutuste tarwis ratsawäkke.

Hobuste wäljaõpetamine sünnib osalt ratsawäe koolis, osalt eskadronides.

Hobuste ülespidajad saawad iga aasta riigi poolt maksu. Peale selle on iseraline maks iga päewa eest, mil hobune sõjawäes teenib.

Suurtükilwäe hobused muretsetakse seltsama

teel, kui ratsaväe omadki, ja õpetatakse välja suurtükiväe staabide juures.

Ka inseneriväe ja moori tarwis on omad hobuste ringtornad ja hobuste pidajad.

Dhwitterid peavad töit oma hobuste seljas sõitma.

Mobiliseerimise ajal võetakse puuduvad hobused rekviireerimise teel.

Kui meie Norra ratsaväe hobustega varustamist Rootsi omaga võrdleme, siis näeme, et Rootsis on hobused kroonu omad ja töit aeg ratsaväe teenistuses, Norras aga on hobused kohaomanikkude käes mitmekesise töö peal, sellepärast siis ka ratsaväe teenistuses vähem õpetatud.

## II. Väeosade korraldus.

Jalavägi. Jalaväe alusüks on polk, mis Norras korpusüks (korps) nimetatakse ja mis kolmest bataljonist koos seisab. Polkusid on 16. Mobilisatsiooni ajal formeeritakse iga polgu juures üks kuuerooduline kaitseväe ja üks tagaväe bataljon.

Ratsaväge on kolm dragunipolku. Nendest on kaks polku kuue-estadronilised, üks aga nelja-estadroniline.

Mobilisatsiooni ajal formeeritakse viis kaitseväe estadroni ja kolm tagaväe estadroni.

Peale selle on Kristiania ratsaväe kooli juures üks estadron palgatud meestest.

Suurtükivägi. Suurtükiväge on nelja liiki: välja, seisutoha, mägestiku ja kindluse suurtükivägi.

Väljasuurtükiväe alusüks on polk, mis kahest diviisijoniist koos seisab, ühtekokku 9 batareid, igaühes 4 suurtükki. Hiljuti veel oli polkusid 3, seega 108 suurtükki. Mobilisatsiooni ajal formeeritakse veel 6 kaitseväe ja 3 tagaväe batareid.

Seisukohtade suurtükivägi seisab ühest bataljonist koos, milles üks haubitsa ja kaks suurtükki roodu on, ühtekokku 8 haubitsat ja 24 suurtükki.

Mobilisatsiooni ajal formeeritakse veel üks kaitseväe ja üks tagaväe seisukohtade suurtükki rood.

Mägestiku suurtükiväge on 3 batareid, igaühes 8 suurtükki.

Kindluse suurtükiväge on 6 bataljoni, ühtekokku 19 batareid, mis kindlustes asub.

Insenerivägi. On olemas inseneripolk, milles üks sapööri- ja üks telegrafibataljon on, kummagis 4 roodu. Polgus on veel kaks fillapaatide rootu. Peale selle on veel iseseisev inseneribataljon, milles 4 roodu on.

Mobilisatsiooni ajal formeeritakse veel kolm kaitseväe ja üks tagaväe inseneribataljon.

Raamistamise vägi — üks polk — asutab sõjaajal laatsarettsi.

Sõjaväe voor — üks polk — formeerib mobilisatsiooni ajal nõutavad voo-rid.

## Suuremad ühendused.

Rahva ajal on suuremaks ühenduseks brigaad, Brigaadid on Norras 6. Brigaadi ülem, nagu enne juba tähendatud, on kõikide vägede ülem, mis brigaadi ringkonnas asuvad. Harilikult on brigaadis 2—3 jalaväe polku, mõnedes ka dragunipolk, teistes jälle suurtükiväe polk j. n. e.

Sõja ajal saavad tegemäe brigaadid rohkem ühetalvisema tuju, nimelt peab brigaadis olema: 3 jalaväe polku, s. v. 9 bataljoni, ja 3 estadroni ratsaväge, 20—24 välja ja mägestiku suurtükki, üks las-

kemoona rood, üks jalgrattarood, üks sapööri, üks telegrafi, üks moori ja üks raamistajate rood.

Liisuguse koosseisu järele saavad brigaadid kaunis iseseisvateks väeosadeks.

Peale nimetatud 6 brigaadi, mis mobilisatsiooni ajal ühelt tegevast väeks ühendatakse, on kaitseväge: 17 bataljoni, 5 estadroni, 6 väljabatareid, üks seisutoha suurtükiväe rood j. n. e., ja tagaväge 21 bataljoni, 3 estadroni, 3 batareid j. n. e.

Wabatahtlikka küttsid on üle 60 tuhande mehe. Suurem osa nendest läheb sõjaväkke, kuid teised mõivad iseseisvaid väesalgad asutada.

Sõjatorral mõib siis Norra tegemäe sõjaväge 60 tuhat, kaitseväge 20 tuhat, tagaväge niisama palju, wabatahtlikka küttsid 25 tuhat, sellega tõite kokku 125 tuhat meest organiseerida.

Kui arveles pidada, et Norras rahvaarv kuni 2,4 miljonini ulatab, mille hulgas umbes 200 tuhat sõjakõlbulist meest leidub, siis näeme, et kuni 40% sõjakõlbulistest meestest ehitata organiseerimata jääb.

(Särgneb.)

## Seisukord meie väerindadel.

Põhja väerinnal läts viimane nädal võrdlemiselt vaikseks mööda. Põhja korpus väeosad on siin Riferino jaamani välja jõudnud ja võttsid viimase oma alla. Waenlane teeb katseid oma demoraliseeritud ja laialijooksunud polkude jätkeid koguda ja neid jälle lahinguvõimulisteks teha, kuid see ei toha talle nähtavasti sugugi hästi korda minna; ja kuigi neid jäänu- seid on jõutud koguda ja roodudesse ühendada, katsumad nad, niipe kui nad uuesti on väelinnile toodeud, lahinguteist kõrvale hoida ja annavad endid esimesel juhtumisel alla. Et oma katastroofilist seisukorda siiski veel kuidagi viisi peasta, on waenlane katsumud oma viimaseid tagavaral olevaid vägesid nii Kroonlinnaist, kui ka Petrogradist siia tuua, kuid ka nendel vägedel ei ole enam suuremat sõdimise himu, nagu seda muu seas ka see asjaolu tõendab, et Petrogradist siia saadetud Semjonovi polk omas täies koosseisus enmast wangi andis.

Põuna väerinnal oli meie mõidurikastel vägedel rohkesti edu ja kogu sellel väerinnal ettevõtetud operatsioonimised lõppefid meie kasuks ja kestavad veelgi edasi. Nii võeti Pihkva linn ja ühes sellega ülitähtis Pihkva raudteesõlm meie vägede poolt ära. Siin langes meie kätte üle tuhande wangi ja hulk kuulipildujaid. Tõiste hulgas sattus meie kätte ka „1. Tallinna kommunistiline kütipolk“ omas täies koosseisus ühes oma polguülemlaga; wangi langesid ka 1. Eesti kommunistlike diviisi ülem ja brigaadiülem.

Marienburgis sihil langes meie vägede kätte Marienburgi alew. Meie väed liiguvad siin Wana-Schwaneburi poole edasi ja ähwardavad siit läänepool asuwatele enamlastele viimast taganemise teed, mis Põtalowo peale välja viib, läbi lõigata. Dotamata lõõk, mis meie väed Pihkva ärawõtmisega waenlastele andsid, sundis ka siin enamlised väeosad taganema. Võib arvata, et ka siin nende wastupaneku jõud täielikult on murtud.

Wõnnu sihil võttsid meie väed hästi ettevalmistatud operatsiooni tõttu Wolmari linna ja kogu kitaroopalise raudtee, mis Wolmarist Heinastesse läheb, ühes Heinaste ja Salismünde alewiga, oma alla. Ka Smilteni jaam ja alew on meie poolt juba ära võetud.

Õfegi Vemfalu linnas käifid meie eelwäed juba sees, kuid ei leidnud siit enam waenlast. Waenlane oli sellelt liinilt nii suure hirmusegaduse põgenenud, et ta õfegi oma intendantuuri ladusid enam wälja wadada ei jõudnud, ja wiimased langefid siis ka meie wägede kätte sõjasaagina. Niifuguseks rutuliseks ja paaniliseks taganemiseks mõjus ka Riia linn langemine kaasa: et ennast mitte sisse piirata lasto, pidid siin seiswad waenlase wäeosad ennast rutuliseks tagasi tõmbama.

Wiimaste teadete järele on meie wäed Vemfalu linnapool Läti walitsuse wägedega, kes Riia poolt tulles meiega ühendust otsifid, juba ühendusse astunud.

Üleüldiselt meie seisukorda hinnates võib ütelda, et fogu selle sõja kestusel meie seisukord kõitidel wärindabel weel tunogi nii hiilgam ei ole olnud, kui ta praegu on. Meie kaotused kõigis neis operatsioonides on minimaalsed; nad on nii wäikesed, et neid kaotusteks üleüldise ei wõi nimetatagi, kuna fogu wõit nii suur on, et waenlane mitte ainult Eesti wabariigi pinnalt wälja on tõrjutud, waid meie oleme ka juba oma naabritele, nii lätlastele kui ka wenelastele, ühe osa nende päralt olewast maast neile tagasi wõita aidanud.

## Ajakirjanduse ülewaade.

### Wisfugust rahu nõuawad Eesti sotsialistid-rewolutsionäärid.

Meie wägede wiimased suured wõidud on enamlaste ligemate mõtesugulaste, Eesti sotsialistid-rewolutsionääride leeris suurt ärewust sünnitanud. Nimetatud partei healeandja „Wõitlus“, mis hiljuti Tallinnas ilmuma hakkas, nõuab nüüd eratõrjaliseks, et nõufogude Wenemaaga kohe rahu tehtaks, „maksu mis maksab“. Leht ütleb läbi „kõraste wärawate“ kuulnud olewat, et Lenini walitsusel kindel tahtmine olla Eesti rahu teha.

Edasi kirjutab ta sõnasõnal: „Eesti wõimukandjad peawad praegu wõidupidu, jo waewalt suudawad nad selles seisukorras mõtelda sõja lõpetamisest. Ka Saksa sõjajuhid ei hoolinud wähematti rahwa rahuigatsusest, kuni nad olid wõitjad. Nad kõnelesid ka enesekaitsest ja — waldasid üksteise järele wõõraid maid, wõttes oma alla poole Euroopat.“

See tähendaks, õfekohefemalt wäljõeldul: Kui meie Wabariigi walitsus omas deklaratsioonis seletas, et tema kõige tungimaks soowiks on kätte saada rahu, mis meie ühelemist kindlustaks, siis on see seletus ainult kõige alatim rahwa petmine. Meie praegune walitsus, mis rahwa enese tahtimisest tekinud, ei aja muud kui kõige hullemat sorti maadeahnitsemise poliitikat, mida ainult endise Preisi imperialismiga wõiks wõrrelda.

Mõtlege ometi: pifitillukene Eesti, kes oma ühelemise eest elu ja surma peale wõitleb ja õnneif oleks, kui teda tema kodus rahule jätetaks, — ahnitsef wõõraid maid ja püüab teifi rahwaid orjastada!

Tõesti, kas võib jälgimat demagoogiat olla?

Kunas on siis diei nõufogude Wenemaa tahtmist awaldanud meiega rahu teha. Meie teame küll, ja kõige laiemate wärawate läbi, et Ungari nõufogude president Bela Kuhn oma wahesobitust pattus rahutegemiseks Lenini Wenemaa ja Eesti wabariigi wahel, ja wotafime fuure põnewusega Lenini wastust. Kas ja mis Lenin wastas, ei ole meil teada. Kuid „Eesti Kommuuna Walitsus“ Wenemaal, see on Umwelt ja komp., seletasid ülbelt, et nemad ühegi „walge“

walitsusega rahu tegema ei hakka, woid rahu tulewat siis, kui wastane „ilma takistusteta lubab nõufogude walitsust sisse seada“. Teiste sõnadega: sõda Tallinna ärawõtmiseni\*).

Wist mõtlebki „Wõitlus“ fugust rahu, kui ta nõufogude Wenemaa tahtimisest kõneleb meiega rahu teha. Kuid arusaamatuks jääb siis, miks kirjutasid sotsialistid-rewolutsionääride partei esitjad Mstomas Rogus Eesti ühelemise deklaratsioonile alla. Ja milleks mere siis üleüldise sõdisime?

### Meie wägede wõitude puhul

kirjutab — n. „Postimehes“:

„Balti saklaste rumala jutu, nagu ei tahaks ehk ei suudaks Eesti rahwawägi oma kangelasemeelise wõitlust Eesti ühelemise hääks mitte enam jätkata, liitkawad kõige paremini ümber praegu toimetusesse jõudnud teated Eesti rahwawäe hiilgamatest wahwuse-tegudest Pihkwa hulljalgel ärawõtmisel ja edafitungimisel terwel lõuna wõitlusrinnal, kui ka edafitungimisel põhja rinnal.“

Elagu Eesti rahwawägi ja tema kangelasemeelised mehepjad!“

## Segateated.

### Wõitlused Annuses.

Dag. Press. teatab 19. mail, et wõitlus Tuuloja juures algas kl. 3 ja 4 wahel p. l. ja kestis wahetpidamata 6 tundi. Selle peale waatamata, et enamlasted arwuliseks üle olid, löid wabatahtlikud sõjawäe osad pealetungimised, mis peaaegjalikult füla wastu olid sihitud, tagasi. Ohutul kl. 10 ajal taganesid punased. Arwatakse, et enamlasted 200 meest kaotanud on, kuna wabatahtlikud ainult 35 meest kaotasid.

Selsamal ajal, mil lõuna frondil pealetungimine algas, tungisid enamlasted ka Petrosawodski frondil peale. Pealetungimine oli Matrofa küla wastu sihitud. Ka seal löödi nad tergeste tagasi.

Enamlaste juhataja on peale Rahja, kes tsentrumi juhatab, weel kuulus Käljunen Terijoelt. Tema parema tiwa juhataja on loomlane, kuna pahema tiwa ülem keegi wenelane on. Nagu wiimasel ajal tähele pandi, sõdiwad siin walgete wastu peaaegjalikult Soome punased.

Üts enamlaste laew on Tuulofi küla pommitanud.

### Awalik mäts Peterburis.

Kopenhagenist telegrafeeritakse 27. mail: Rootsi ning Daani ajalehed teatawad Helsingi allika järele, et Peterburis awalik mäts mõllawat. Alganud olla teda madrused ja tõblised. Uulitsatel olla weriseid wõitlusi peetud. Linn olla, selle järele kui enamlaste juhatajad põgenenud, mõned ühes riigi rahaga, hiinlaste, lätlaste ning Soome punaste käes, kes rahwuswahelise bataljonisid asutawat ja uulitsawõitlusi tõbliste ning madruste wastu juhatawat. Nõufogude walitsus olla neile bataljonidele alla annud. Peterburi ajalehed seletawad rahwale, et Peterburi ja Moskwa warsti wõiwat langeda.

Wiiburiist telegrafeeritakse, et Kroonlinna ja Peterburi poolt ägedat suurükimürinat on kuulda.

Uuemate Soome lehtede järele on nõufogude walitsus Peterburis täielikult kufutatud.

\*) w. „Sotsialdemokraat“ nr. 108.

### Samara linn Koltshaki käes.

„Boss. Ztg.“ telegrafeeritakse Versailles'ist 17. mail, et Koltshaki väed on Wolga ääres Samara linna ära võtnud.

Ühtlasi telegrafeeritakse Versailles'ist, et liitlased Koltshaki valitjust lõplikult on tunnistanud.

### Liitlased saadavad oma väed Budapesti.

Aradist teatatakse: 17. mail jõudis Prantsuse kindral Franchet d'Esperey ühes oma staabiga siia. vastu võtmas olid teda 2 Rumeenia kindralit, mitu Prantsuse ohvitseri ja Ungari vastuvõetavate juhataja Julius Karolhi. Kui kindral wagunilt välja tuli, mängiti vaheldamisi marseljeesi ja Rumeenia ning Ungari rahvahümmust. Karolhi ütles Prantsuse väejuhatajat tervitades: Meie, tõsised ungarlased, ei loe teid oma maa waenlasteks, vaid tema päästjaks ja rõhutatud rahva wabastajaks. Võtke selle eest rahwa kõige südamlikum tänu vastu. Prantsuse kindral ütles Karolhile, et tema Rumeenia vägede Tseisfi jdest üleminekut tahab juhataada. Tema lootwat, et ta vägedega kahe või hiljemalt kolme nädali järel Budapestis võivat olla, sest edasiminekul ei olla tõsiseid takistusi enam ees.

### Saksamaa kaotused sõjas.

Viimaste teadete järele on Saksamaa kaotused sõjas järgmised olnud:

Wõitlustes langenud, ja haawade kätte surnud, 1.676.696 meest, jäljeta kaduma läinud 373.770, kellest vähemalt kümnes osa mehi tuleb ringimata surmude hulka arvata. Mõnda on Saksa sõjaväest üle 2 miljoni mehe surma saanud. Haawatud on 4.207.023 meest. Waenlaste kätte wangi langenud 615.922; siia hulka ei ole kodanlisi wangiõid mitte arvatud. Seega on üleüldine kaotus 6.373.415 meest.

### Ettewalmistused Peterburi toetamiseks peale enamlaste wäljaajamist.

Londonist telegrafeeritakse: Tehakse laialtli ettevalmistusi rutuliseks abiandmiseks Peterburi elanikkudele peale enamlaste wäljaajamist. Loodetakse, et 36 tunni jooksul peale enamlaste taganemist esimesed toi-

duainete saadetused kohale võivad jõuda. Ettewalmistused sünnivad Ameerika toiduainete diktaatori Hooveri juhatusel.

### Enamlaste kaotused Lõuna-Wenemaal.

Londonist telegrafeeritakse: (Sõjaministeeriumi teadaanne.) Manitsi piirkonnas (Lõuna-Wenemaal) läi wabatahtlik wägi enamlasti, kes 3500 meest wangi andsid. Kümnes enamlaste sõjawägi on üle 10.000 wangi kaotanud.

### Poola võidud Galiitias.

Poola tel. talitus teatab: Poola väed võtsid ööl vastu 19. maid Galiitšia wäerinnal Boryslawi ja Drohobyczi (mõlemad Lembergist lõuna-lääne pool) ära. Teised wäesalgad võtsid 18. mail Nikolajewi (Lembergist lõuna pool) ja tungisid Dnestri jdest Razwadowi juures üle. Lembergi-Nikolajewi raudtee ning maantee on täiesti meie käes.

### Lähemad teated Riia wõtmisest.

Openhagen, 28. mail. Läti ajakirjanduse büroo kuuleb, et wõitlused Riias ja tema agulites ligi taks päewa on kestnud, enne kui enamlased täiesti minema olid kihutatud. Läti ja Saksa vägede kahju on kaudis juur. Dobeft Ballod on nüüd Riias 10 kuni 20 kilomeetert põhja-ida pool ja Saksa maataitsemägi Sägel jõe ääres, Riia ümbruses.

Wolffi tel. talituse järele on maataitsemägi edasitungides palju suurtükka, weoautosid ning moonatagawarapid saagiks saanud. Mõitawist ning Liibawist saadetakse Riiga toiduaineid. Enne taganemist on enamlased Riias arvata 20 poliitilist wangi surmanud ja 50 kaasa võtnud. Wabastatud on 1600 wangi. Palju enamlaste komisjara on wangi wõetud; Stusha ning Danishewski on põgenenud. Paljud forterid on ilma mööblita, mis toiduainete eest tasuta Ukrainasse on saadetud.

Wastutaw toimetaja: Kindralstaabi alampolkownik Rint.  
Wäljaandja: Wägede ülemjuhataja staab.

Sõjaministeeriumi kirjastusel ilmus

# Jalaväe taktika käsiraamat

Hind 3 marka.

Saada Korraldusvalitsuse kantseleist

Tallinnas, Pagari uul. № 1.